

ความคิดเห็นของผู้ชายต่อพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ ของผู้หญิงที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี

ธีระพงศ์ สันติภาพ*

บทนำ

ในครอบครัวไทยบทบาทของผู้ชายโดยทั่วไปจะทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ส่วนผู้หญิงจะทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูและอบรมลูก อิทธิพลของผู้ชายจะมีสูงต่อการตัดสินใจของผู้หญิงหลายเรื่องในครอบครัว เช่น การวางแผนครอบครัว การศึกษาของบุตร และอื่น ๆ ในกรณีของครอบครัวที่มีสามีและ/หรือภรรยาเป็นผู้ที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี ผู้ชายก็จะมีบทบาทที่สำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเป็นบทบาทที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้หญิง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการที่จะมีลูกต่อไปหรือไม่ในอนาคต ถ้าผู้เป็นมารดาติดเชื้อแล้วอยากจะมีลูกก็จะกลัวที่จะเกิดปัญหาตามมาอีกมาก เนื่องจากครอบครัวจะต้องมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้นเมื่อตั้งครรภ์ และต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกมากในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นค่าดูแลรักษาสุขภาพตนเอง ค่าเลี้ยงดูลูก นอกจากนี้ผู้เป็นมารดาก็จะประสบกับปัญหาทางด้านจิตใจอีกมาก เช่น กลัวลูกตนเองที่เกิดมาจะติดเชื้อจากตน ถ้าลูกติดเชื้อขึ้นมาจริงก็สงสารลูก ถ้าตนเองเสียชีวิตขึ้นมาจะไม่มีใครดูแลลูกแทนตนได้ดี และปัญหาทางด้านสังคมคือกลัวลูกจะถูกรังเกียจจากบุคคลทั่วไป (สาวิตรี, 2539) ปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวผู้หญิงที่ติดเชื้อเหล่านี้จะได้รับการแก้ไขก็ต่อเมื่อสังคมได้เข้าใจในสาเหตุแห่งการติดเชื้อและความต้องการของผู้หญิงที่ติดเชื้ออย่างแท้จริง โดยเฉพาะครอบครัวของผู้หญิงที่ติดเชื้อ สามี และญาติจะต้องมีความเข้าใจและ เห็นใจผู้หญิงติดเชื้อเป็นเบื้องต้น

รายงานการศึกษาเชิงคุณภาพเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ชายต่อพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิงที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในโครงการวิจัยเรื่อง “HIV- Positive Women: Voices and Choices” กลุ่มตัวอย่างศึกษาประกอบด้วยกลุ่มผู้ชาย

* สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม 73170. E-mail: prtst@mahidol.ac.th

ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ชายในภาคเหนือ และกลุ่มผู้ชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้หญิงที่ติดเชื่อจะเป็นผู้หญิงที่มีครอบครัวมาแล้ว ดังนั้นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะจะเป็นมุมมองที่มีประโยชน์ของกลุ่มผู้ชายที่มีทั้งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงที่ติดเชื่อในฐานะที่เป็นสามี ญาติ คนรู้จักและผู้ชายที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงที่ติดเชื่อในฐานะสามี / ญาติหรือคนรู้จัก

ในการศึกษากลุ่มผู้ชายก็เพื่อที่จะศึกษาทัศนคติ ค่านิยมและความคิดเห็นของกลุ่มผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อ การศึกษาจะครอบคลุมทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ชายทั้ง 3 เขตพื้นที่ที่ศึกษาคือกลุ่มผู้ชายในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มผู้ชายในภาคเหนือและกลุ่มผู้ชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อายุเฉลี่ยของกลุ่มสนทนาประมาณ 40 ปี โดยผู้ที่มีอายุสูงสุดจะเท่ากับ 62 ปี และผู้ที่มีอายุต่ำสุดเท่ากับ 20 ปี ในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเจริญพันธุ์ ประกอบด้วย ความรู้สึกของผู้ชายต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อโดยทั่วไป การวางแผนครอบครัวสำหรับผู้ชายที่ติดเชื่อ ความคิดเห็นต่อการทำแท้ง ความคิดเห็นต่อเรื่องการรับบริการสาธารณสุข และความคิดเห็นต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาของผู้หญิงที่ติดเชื่อ

ความรู้สึกของผู้ชายต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อ

จากผลของการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ชายมีความรู้สึกต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อ เอช ไอ วี แตกต่างกัน ระหว่างผู้หญิงที่ติดเชื่อที่เป็นญาติหรือภรรยากับผู้หญิงที่ติดเชื่อที่ไม่ใช่ญาติหรือภรรยา ความรู้สึกของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อที่เป็นเครือญาติหรือคู่สมรสของตนนั้น ผู้ชายมีความสงสาร เห็นใจ และมีความปรารถนาดีต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อโดยมีความคิดว่าไม่สามารถที่จะแก้ไขอะไรได้อีกแล้วเมื่อได้รับเชื้อ เอช ไอ วี ความสงสารและเห็นอกเห็นใจจะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาของผู้หญิงที่ติดเชื่อมากขึ้น ดังเช่น ยินยอมที่จะเลี้ยงดูผู้หญิงที่ติดเชื่อต่อไปจนกว่าจะเสียชีวิต ความสงสารทำให้ผู้ชายต้องการที่จะให้แนะนำผู้หญิงที่ติดเชื่อในครอบครัวของตนเอง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ให้ออกกำลังกาย และการให้กำลังใจกับผู้หญิงที่ติดเชื่อได้อีกด้วย

“พ: คืออย่างผมเนี่ยอยู่ด้วยกันทั้งวัน ก็มีความรู้สึกว่าจะสาธยายกัน ก็คิดว่าเท่าที่พูดถึงการเลี้ยงดูต่อไปก็เลี้ยงไป ตามยถากรรม คือว่าถ้ามีอาการจะเป็นจะตายจะให้จบกันถึงที่ตาย จะไม่ให้ มีการเลิกร้างไป
 อ: ไม่รู้จะทำยังไง สายไปแล้ว จะทำยังไงละ เสียใจไม่ดี
 ศ: สงสารเขาจะแก้งังไม่มีทางแก้ มันก็ไม่หาย ขนาดลูกชายตายก่อน ลูกชายตายไปแล้ว ลูกชายติดเชื่อ เหลือแต่ลูกสาวกับหลานเท่านั้น
 ม: ก็ยังบอกให้ออกกำลังกายบ่อย ๆ เลย เวลากินอะไรก็ให้เลือกกินหน่อย เพราะแกไม่ค่อยรู้เรื่อง เป็นไข้ ไม่ค่อยแข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย”
 (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

ความรู้สึกของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงติดเชื่อที่ไม่ใช่เครือญาติหรือคู่สมรสของตนนั้น จากผลการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มพบว่าความรู้สึกของผู้ชายต่อกรณีนี้ แตกต่างจากกรณีของผู้หญิงติดเชื่อที่เป็นญาติหรือคู่สมรสค่อนข้างมาก กล่าวคือผู้ชายจะให้ความสนใจต่อกรณีของผู้หญิงติดเชื่อที่ไม่ใช่ญาติหรือคู่สมรสน้อยลง โดยมีให้ความสนใจ ห่วงใย และสงสารผู้หญิงติดเชื่อที่มีพฤติกรรมทางเพศไม่ดี เพราะคิดว่าผู้หญิงที่ติดเชื่อจะนำเชื้อให้กับผู้อื่นอีก โดยการไปมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สามีและยังไม่ติดเชื่อ การแพร่เชื้อก็จะมีมากขึ้น ดังนั้นกลุ่มผู้ชายจะกีดกันและพยายามที่จะไม่ให้ญาติพี่น้องตนเข้าไปเกี่ยวข้องคบหาและที่สำคัญคือไม่ให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงติดเชื่อโดยคิดว่าการไม่มีเพศสัมพันธ์จะเป็นการยับยั้งไม่ให้มีการแพร่เชื้อได้เร็วและมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้หญิงติดเชื่อที่ไม่ใช่ผู้หญิงที่มีพฤติกรรมทางเพศที่สำสอนแต่อาจจะได้รับเชื้อมาจากสามี ผู้ชายก็ยังคงมีความรู้สึกที่ดี สงสาร เห็นอกเห็นใจต่อผู้หญิงที่ติดเชื่อประเภทนี้แต่ก็น้อยกว่าความรู้สึกที่มีผู้หญิงติดเชื่อที่เป็นญาติตน ทั้งนี้เนื่องมาจากความสัมพันธ์ทางเครือญาติยังคงมีอิทธิพลสูงต่อความคิดและความรู้สึกของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงติดเชื่อ เอช ไอ วี

“พ: ถ้าเป็นผู้หญิงดี ๆ ที่ไม่สำสอนก็น่าสงสารก็ไม่สมควรที่จะไปโดนอย่างนั้น
 อ: ไปติดลูกติดเมียเขา
 ศ: บอกให้ลูกชายเราไม่ให้ไปยุ่งกับเขา ถ้ามันติดแล้ว มันเข้าไปแล้ว มันไม่ใช่หาย ยากก็ไม่มี พยายามบอก พี่น้องเรา...บอกพี่น้องเราไม่ให้ไปยุ่งกับผู้หญิงที่ติดเชื่อ” (กลุ่มผู้ชาย ภาคเหนือ)

“บ: คือผมคิดว่าถ้าเรามีญาติที่เป็นกับบุคคลภายนอก ผมคิดว่าขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพเกี่ยวข้องกับเขา ง่าย ๆ ระหว่าง ผู้หญิงที่ติดเชื้อมีด้วยกัน ถ้าเราไม่รู้จัก กับเพื่อนที่เรารู้จัก เราต้องดูแล เพื่อน คนที่เรารู้จักอยู่แล้ว
ช: เป็นธรรมชาติ สังคมเมือง สังคมสอนเราให้เห็นแก่ตัวมากในปัจจุบัน ถ้าญาติพี่น้องของผมติดเชื้อ ผมคิดว่าผมต้องดูแลญาติพี่น้องผม เห็นใจเขามากกว่า.” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

การวางแผนครอบครัวสำหรับผู้หญิงติดเชื้อ

ผู้หญิงติดเชื้อ เอช ไอ วี ต้องทำการตัดสินใจที่จะตั้งครรภ์หรือการตัดสินใจที่จะทำแท้งก็คือความต้องการที่อยากจะมีลูก หรือต้องการที่จะเลี้ยงดูลูกต่อไปหรือไม่ในอนาคต จากผลการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการตัดสินใจวางแผนครอบครัวนี้ปรากฏว่าสามีจะเป็นแกนหลักของการตัดสินใจ เพราะส่วนใหญ่ผู้หญิงกลัวสามีทอดทิ้งจึงต้องเชื่อฟัง (Gray and Punpuing, 1999) ผลของการศึกษานี้ในความคิดเห็นของผู้ชายแล้วเห็นว่าการตั้งครรภ์ของผู้หญิงติดเชื้อจะนำมาสู่ความยากลำบากในการเลี้ยงดูเด็กที่จะเกิดมาในภายหลัง และจะเกิดปัญหาที่ติดตามมาอย่างมากทั้งในเรื่องของการติดเชื้อของลูกจากมารดาและปัญหาสุขภาพของมารดาเอง และที่สำคัญก็คือเด็กที่เกิดมาจะเสียชีวิตในที่สุด ในความคิดเห็นของผู้ชายแล้วคิดว่าผู้หญิงที่ติดเชื้อควรจะต้องมีการคุมกำเนิด ผู้ชายมองว่าผู้หญิงติดเชื้อจะไม่อยากที่จะมีลูกเนื่องจากทราบดีว่าการมีลูกในระหว่างที่ตนเองติดเชื้อจะทำให้ลูกที่จะเกิดมามีร่างกายไม่สมบูรณ์เพราะมีโอกาสติดเชื้อจากมารดานั่นเอง ความสงสารลูกที่จะเกิดมาที่จะต้องได้รับเชื้อ และไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขเพราะจะต้องเข้ารับการรักษาการติดเชื้อ ที่สำคัญคือไม่สามารถที่จะช่วยเหลืออะไรลูกได้เลยเมื่อลูกเจ็บป่วยจึงทำให้ผู้หญิงติดเชื้อไม่อยากมีลูก ดังนั้นการใช้ถุงยางอนามัยนอกจากจะเป็นการคุมกำเนิดแล้วยังเป็นวิธีที่ป้องกันการติดเชื้อเมื่อมีเพศสัมพันธ์ได้อีกด้วย

“พ: คิดว่าไม่น่าจะมีลูก สงสารเด็ก เด็กออกมาติดเชื้ออยู่ไม่รอด อยู่ไปก็ 6-7 ปี เด็กเป็นนี้หนักกว่าผู้ใหญ่ ...คือตอนนี้ทำหมันแล้วครับ พอดีไปทำหมันตอนเกิดลูกคนแรก หมอเขาก็แนะนำว่าอย่ามีอีก เพราะเรามีเชื้อ ขอให้ ทำให้เด็กคนนี้ได้ดีที่สุด ให้ปลอดภัยที่สุดแค่นั้นแหละ” (กลุ่มผู้ชาย ภาคเหนือ)

“ส: แต่ส่วนมากนี้ผู้หญิงติดเชื่อมาแล้วเขาไม่ค่อยอยากมีลูก แต่ถ้าเขาคิด
อยากมีลูก เขาคงไม่คิด เพราะว่าเด็กที่เกิดมาร่างกายไม่แข็งแรง”
(กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

“ธ: ไม่อยากมี เพราะเราก็เป็นอย่างนี้ เราก็ตายก่อนลูก ถึงแม่จะมียา
ให้รอด
อ: อยากจะขอเสริม ไม่อยากให้มี การเลี้ยงดูเด็กน้อยจะอ่อนแอ
ป: ผมก็ไม่อยากให้มี มันเสี่ยงที่ลูกจะติดเชื่อ ถ้าเกิดมาแล้วพ่อแม่เสีย
ชีวิตปู่ย่าตายายก็อาจไม่ยอมรับ โอกาสที่ย่าจะรักษาก็ลดลงเพราะ
ต้องไปโรงพยาบาลบ่อย” (กลุ่มผู้ชาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ในกรณีที่ผู้หญิงติดเชื่อต้องการที่จะมีบุตรในความคิดเห็นของผู้ชายแล้วมีความเป็น
ไปได้ เช่นเดียวกันที่อาจจะมี การตั้งครรภ์ในขณะที่ผู้เป็นแม่ติดเชื่อ ผู้ชายมีความคิดเห็นว่าจะ
มีความสัมพันธ์ทางเพศควรจะต้องใช้ถุงยางอนามัย แต่ความสัมพันธ์ทางเพศควรจะมีนาน ๆ ครั้ง
เนื่องจากการมีความสัมพันธ์ทางเพศบ่อยครั้งย่อมจะมีโอกาสที่จะติดเชื่อเพิ่มขึ้นอีก อย่างไรก็ตาม
ผู้ชายก็ไม่คิดว่าการใช้ถุงยางคุมกำเนิดเวลามีเพศสัมพันธ์จะสามารถป้องกันการติดเชื่อได้ร้อย
เปอร์เซ็นต์ และในกรณีที่ผู้หญิงติดเชื่อมีความต้องการมีบุตรจริง ๆ แล้ว ในความคิดเห็นของผู้ชาย
แล้วมองว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลของผู้หญิงที่จะมีได้ แต่ต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิด
โดยเข้าร่วม “โครงการลดการติดเชื่อจากแม่สู่ลูก” ซึ่งอาจจะทำให้ลูกในครรภ์ไม่ได้รับเชื้อ เอช ไอ วี
จากมารดา จากผลการสนทนากลุ่มพบว่าผู้หญิงติดเชื่อที่ตั้งท้องอยู่แล้วประมาณ 3 เดือน
เมื่อทราบภายหลังว่าตนเองมีเชื้อ เอช ไอ วี หลังจากการตรวจ จึงได้เข้าร่วมกับโครงการลดการ
ติดเชื่อจากแม่สู่ลูก และทำการฝากครรภ์กับแพทย์ และได้รับการดูแลจากแพทย์ ผลก็คือบุตร
ในครรภ์รอดพ้นจากการติดเชื่อ

“พ: ต้องให้เขาคิดเอง เขาคิดได้ ทุกคนมีความคิดอยู่แล้วว่าตัวเองจริง ๆ
แล้วพร้อมไหม ซึ่งถึงแม้ว่าตัวเขาไม่พร้อมแต่เขาอยากจะมีลูกจริง ๆ
ท้ายที่สุดก็เป็นสิทธิของเขา

บ: ก็เคยแนะนำคนแรกที่เข้าร่วมโครงการลดการติดเชื้อจากแม่สู่ลูก บอกเขาไป ให้เป็นผู้ไปติดต่อ เพราะว่าจะต้องอยู่ในความดูแลของแพทย์แผนกสูติ จะมีแบบฟอร์มให้กรอก ยานี้จะไม่ต้องเสียเงิน ปัจจุบันลูกออกมาอ่อนท้วน สมบูรณ์” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

ความคิดเห็นต่อการทำแท้งเมื่อผู้หญิงติดเชื้อตั้งครรรภ์

ในความคิดของผู้ชายแล้วคิดว่าการทำแท้งโดยทั่วไปเป็นเรื่องที่ยังไม่ยอมรับในสังคมไทยอย่างเปิดเผย เพราะผู้ที่ไปทำแท้งถือว่าเป็นการทำบาปที่ได้ฆ่าชีวิตไปชีวิตหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดปัญหาแม่ติดเชื้อ เอช ไอ วี แล้วก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการทำแท้ง

“ม: การทำแท้งนี่มีปัญหาที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า มันเป็นบาปอย่างหนึ่งไม่ควรกระทำ

ช: ผมคิดว่าดีจะหมดปัญหา ส่วนหนึ่งไม่ต้องคิดมากเหลือ แต่ส่วนของเราเอาลูกในท้องออกไป

บ: เกิดมาก็ติดเชื้อ เกิดมาก็ไม่รอด มันก็บาปอยู่ดีทำแท้งดีกว่า ถ้าเราไม่ทำแท้งร่างกาย เราก็จะอ่อนแอลูกในท้องมีภาวะเยอะ เอาออกดีกว่า” (กลุ่มผู้ชาย ภาคเหนือ)

จากผลการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มพบว่าในความคิดของผู้ชายแล้วในกรณีที่ผู้หญิงติดเชื้อตั้งครรรภ์จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งของมารดาและลูกในครรภ์ ตลอดจนปัญหาทางสังคมที่ตามมาคือผู้หญิงติดเชื้อไม่สามารถที่จะทำกิจกรรมร่วมกับสังคมและชุมชนใกล้เคียงได้อย่างปกติและเป็นสุข เนื่องจากปัญหาทางด้านสุขภาพของตนเอง เช่น ร่างกายไม่แข็งแรง และเจ็บป่วยบ่อย นอกจากนี้ปัญหาคารยอมรับของสังคมและชุมชน ผู้หญิงติดเชื้อก็ยังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างปกติเหมือนคนทั่วไป ทั้งในเรื่องการติดต่อคบค้าสมาคมและการช่วยเหลือแนะนำที่เกี่ยวกับสุขภาพและความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว เช่น การเข้าถึงบริการของรัฐเพื่อการบำบัดรักษา ที่สำคัญคือผู้หญิงติดเชื้อยังคงต้องอาศัยครอบครัวในการดูแลสุขภาพ ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจตลอดจนการช่วยเหลือสงเคราะห์

จากรัฐในการบริการสุขภาพของรัฐเพื่อการบำบัดรักษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้หญิงติดเชื้ อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงติดเชื้ก็ยังคงเสี่ยงต่อปัญหาทางด้านสุขภาพของตนเองและการติดเชื้ของบุตรในครรภ์อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก โดยเฉพาะเด็กเมื่อคลอดออกมาแล้วติดเชื้ก็จะทำให้เด็กเสียชีวิตในเวลาต่อมา การทำแท้งอาจจะเป็นทางออกของผู้หญิงติดเชื้ที่มีความสำคัญในความคิดเห็นของกลุ่มผู้ชาย

“ค: ขึ้นอยู่กับสุขภาพถ้าสุขภาพย่ำแย่ ปัญหาจะต่างกับคนทั่วไปแน่นอน
พ: ผมคิดว่าผู้หญิงติดเชื้ยิ่งท้องเรามีภาวะขึ้นมามาก” (กลุ่มผู้ชาย
กรุงเทพมหานคร)

“ท: ผมว่าน่าจะไม่ควรทำแท้ง เพราะทั้งแม่ทั้งลูกไม่รู้ว่าจะติดเชื้หรือไม่
ควรปล่อยให้ลูกเกิดไปเลย” (กลุ่มผู้ชายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

“ศ: เข้าใจปัญหาเขา เขาต้องมีเหตุผลที่จะไปทำแท้ง ไม่ใช่ลู่ๆ อยากรู้ก็มี
ไม่อยากรู้ก็ไปเอาออก คงไม่ใช่
ม: ก็ติดเชื้ ต้องตัดสินใจที่แรกตรงนั้นว่าจะมีหรือไม่ แล้วก็ติดเชื้แล้ว
ตอนที่ไปตรวจครรภ์ บังเอิญมีลูกแล้วติดเชื้ก็ก็ต้องตัดสินใจตอนนั้น
เลยว่าจะทำหรือไม่ทำ” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

“อ: ผมว่าแล้วแต่อายุของการตั้งท้อง ถ้าท้องยังไม่ใหญ่ ควรจะทำ แต่ถ้า
ท้องใหญ่แล้ว ก็ไม่ควรมันบาป

ธ: ผมคิดว่าผู้หญิงติดเชื้ไม่อยากรู้ลูก

ด: ถ้าทำแท้งจะเป็นอันตรายต่อแม่ เกิดโรคแทรกซ้อน” (กลุ่มผู้ชาย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

การตัดสินใจร่วมกันระหว่างสามีและภรรยา โดยเฉพาะการที่จะมีลูกต่อไปหรือไม่ หรือจะทำแท้ง การตัดสินใจร่วมกันระหว่างสามีและภรรยาจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด จากผลการศึกษาพบว่าถึงแม้ทั้งสามีและภรรยา(ที่ติดเชื้)จะได้ตัดสินใจเบื้องต้นร่วมกันแล้ว ก็ควรที่จะต้อง

ปรึกษาแพทย์ เพื่อช่วยพิจารณาก่อนการตัดสินใจในครั้งสุดท้ายที่จะทำแท้งหรือไม่ โดยถ้าแพทย์ได้ลงความเห็นว่าเป็นเด็กในครรภ์ที่สามารถที่จะรอดพ้นจากการติดเชื้อก็ควรที่จะเอาเด็กไว้ แต่ถ้าแพทย์เห็นว่าเด็กในครรภ์ที่จะเกิดมาจะติดเชื้อหรือมีโอกาสที่จะติดเชื้อจากมารดา มาก ก็ควรที่จะทำแท้ง

“บ: แล้วก็เรื่องการรักษาพยาบาลก็เหมือนกัน อย่างตัวผมนี้ก็เคยไปผ่า ตัดที่โรงพยาบาล หมอรู้ว่าติดเชื้อนี้ เขาจะไม่ทำเลย ไปคลอดไปอะไร อย่างนี้นั้นยุ่งยากใจครับ” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

“ป: ผมคิดว่าไม่ควรนะ เพราะโอกาสมี 50-50 ต้องให้หมอตัดสิน” (กลุ่มผู้ชาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ความคิดเห็นต่อการรับบริการสาธารณสุขของหญิงติดเชื้อ

การดูแลและบริการในด้านสุขภาพอนามัยจากโรงพยาบาลทั้งของตนเอง และอนามัยของลูกที่อยู่ในครรภ์ ให้มีมาตรฐานเหมือนกับคนตั้งครรภ์ปกติการตรวจเป็นประจำในเรื่องของการฝากครรภ์ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วเมื่อผู้หญิงติดเชื้อฝากท้องกับแพทย์ก็ได้มีการแยกห้องตรวจ และรักษาออกจากผู้หญิงตั้งครรภ์ปกติอยู่แล้ว เช่น ถุงขยะที่ใช้กับผู้ติดเชื้อจะเป็นสีแดง ส่วนคนใช้ทั่วไปจะเป็นสีดำ เป็นต้น

“ธ: เหมือนคนทั่วไป ถ้าเขาอยากได้อะไรพิเศษก็แล้วแต่กำลังของเขา แต่โดยพื้นฐานแล้วสามารถฝากท้องได้ ควรจะได้รับการดูแล อย่างน้อยต้องเท่ากัน

ว: ต้องมีข้อมูลเพิ่มนิดหนึ่งเพราะว่าตรงที่เขาเป็นคนติดเชื้อ ระยะตั้งท้องก็เดือนควรกินยาเพื่อป้องกัน ไม่ให้เด็กติดเชื้ออะไรอย่างนี้ครับ

บ: แบบห้องนี้จะแบ่งไปเลย ชีกซ้ายของผู้ติดเชื้อ ชีกขวาของผู้ไม่ติดเชื้อ ผู้ติดเชื้อไปนอนบนเตียงถุงขยะสีแดง ถุงขยะคนใช้ธรรมดาสีดำ” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

“ส: น่าจะให้บริการเหมือนคนทั่ว ๆ ไป

น: ผมว่าน่าจะพิเศษกว่า เพราะเด็กกับแม่เนี่ยภูมิคุ้มกันจะติดกับคนสามัญ
ธรรมดา เวลาทำอะไรหลายอย่างเข้ามา หรือว่าของใช้ อย่างแก้วน้ำ
พวกเรากินได้ แต่เขาอาจจะต้องพิเศษ.ดูแลสุขภาพให้มันดี

น: แล้วคนรอบข้างหรือครอบครัวเขาจะได้ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะได้รับ
การติดเชื้อจากตรงนี้ด้วย” (กลุ่มผู้ชาย กรุงเทพมหานคร)

“ม: ผมคิดว่าควรมีนะจัดเฉพาะในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

บ: น่าจะมีโรงพยาบาลโรคเอดส์นะครับ โรงพยาบาลของผู้ติดเชื้อโดย
ตรงเลย ” (กลุ่มผู้ชาย ภาคเหนือ)

ความคิดเห็นต่อความรุนแรงของโรคเอดส์และความรู้เพศศึกษา

เนื่องจากโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์เป็นโรคร้ายที่น่ากลัว ใน
ขณะที่โรคมะเร็งก็เป็นโรคที่น่ากลัวเช่นเดียวกับเอดส์ ทั้งสองโรคมีความร้ายแรงพอ ๆ กัน แต่
จากผลการศึกษาพบว่าผู้ชายมีความคิดเห็นว่าโรคติดเชื้อเอดส์เป็นโรคที่มีความร้ายแรงและ
น่ากลัวมากกว่าโรคมะเร็ง เพราะมะเร็งมีโอกาสที่รักษาให้หายขาดจากโรคได้ แต่โรคเอดส์ไม่เป็น
เช่นนั้น เพราะโรคเอดส์เกิดจากเพศสัมพันธ์ ดังเช่น การมีเพศสัมพันธ์ของผู้ที่ติดเชื้อมานานที่
ไม่ได้ติดเชื้อ ซึ่งความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศศึกษา การมีเพศสัมพันธ์ อวัยวะเพศ
และการป้องกันการติดเชื้อซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้ติดเชื้อมากับบุคคลทั่วไปใน
ชุมชน โดยการจัดอบรมประจำหมู่บ้านในรูปแบบของการมีวิทยากร เช่น อสม.เป็นวิทยากร
ฝึกอบรมเพศศึกษาให้กับผู้หญิงที่ติดเชื้อและบุคคลทั่วไปจะเป็นการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

“ส: น่าจะจัดอบรม

พ: ให้มาพูดมาอะไร อธิบายเกี่ยวกับเพศศึกษานี้แหละ

ส: จัดอบรมประจำหมู่บ้าน เคยไปตอนนั้น จัดให้มีวิทยากรเหมือนอบรม
ประจำหมู่บ้านต้องเป็น อสม” (กลุ่มผู้ชาย ภาคเหนือ)

ในที่สุดแล้วผู้ชายมีความกังวลที่ลูกจะติดเชื้อจากแม่ที่เป็น เอช ไอ วี ดังนั้นความคิดเห็นของผู้ชายจึงเน้นไปที่จะให้ผู้หญิงทำแท้งซึ่งความคิดของผู้ชายจะเป็นสิ่งที่สำคัญต่อเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง การกำหนดรายการฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมาย (โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ชาย) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องในเรื่องที่เกี่ยวกับการติดเชื้อ เอช ไอ วี โดยส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงติดเชื้อที่ตั้งครรภ์ เชื้อ เอช ไอ วี จะไม่ติดลูกในครรภ์ เพราะมีรกมารดาทำหน้าที่เป็นกำแพงป้องกัน (Anderson, 1997; Preble and Piwoz, 2001) ในการป้องกันเชื้อ เอช ไอ วี ไม่ให้แพร่ไปสู่ทารกในครรภ์นี้ ผนังรกมารดาอาจจะไม่สามารถที่จะป้องกันการติดเชื้อได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตาม ถ้ามารดามีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี ก็สามารถที่จะป้องกันการติดเชื้อได้ (Prebel and Piwoz, 2001) ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อและการแพร่เชื้อ เอช ไอ วี และการป้องกันโดยการใช้ถุงยางอนามัยสำหรับป้องกันเชื้อ เอช ไอ วี ในปัจจุบันนี้ผู้ที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี โดยทั่วไปก็มีโอกาสที่จะได้รับการรักษาอย่างมีผลสัมฤทธิ์มากขึ้น (HIV and AIDS in Thailand 2002) และก็มีความพยายามที่จะป้องกันการระบาดของเชื้อ เอช ไอ วี ในผู้หญิงติดเชื้อที่ตั้งครรภ์ด้วย (U.S. Census Bureau, 2000)

สรุปและอภิปรายผล

ทัศนคติของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี โดยผู้ชายมีความรู้สึกสงสาร เห็นใจผู้หญิงติดเชื้อที่เป็นญาติของตนเอง และถ้าในกรณีที่ผู้หญิงติดเชื้อไม่ใช่ญาติหรือไม่มีความสัมพันธ์กัน ไม่รู้จักกัน ความรู้สึกที่มีต่อผู้หญิงติดเชื้อเหล่านั้นคือมีความสงสาร เห็นอกเห็นใจน้อยลงหรือไม่สงสารเห็นอกเห็นใจเลยแล้วแต่กรณี ในส่วนของความคิดเห็นในการอยากมีบุตรของผู้หญิงติดเชื้อ กลุ่มผู้ชายมีความคิดเห็นว่าผู้หญิงติดเชื้อไม่ควรที่จะอยากมีหรือมีบุตรจริง ๆ โดยกลุ่มผู้ชายคิดว่าจะเกิดอันตรายต่อเด็กที่จะเกิดมา และประการสำคัญที่กลุ่มผู้ชายคิดก็คือไม่อยากให้เด็กที่เกิดมาเป็นภาระแก่ญาติในภายหลังที่จะต้องเลี้ยงดู อย่างไรก็ตาม โครงการลดการติดเชื้อจากแม่สู่ลูกก็ประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในการป้องกันการติดเชื้อจากแม่สู่ลูกโดยการพัฒนายาสำหรับการป้องกันรักษา (Blakeslee, 2001) กลุ่มผู้ชายคิดเห็นว่าผู้หญิงติดเชื้อควรจะต้องให้ความสำคัญต่อการคุมกำเนิดเพราะมีความจำเป็นต่อผู้หญิงติดเชื้ออย่างมาก ทั้งนี้เพื่อสุขภาพของผู้หญิงติดเชื้อการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาก็เป็นสิ่งจำเป็นด้วยเช่นกัน

กลุ่มผู้ชายเชื่อว่าผู้หญิงที่ติดเชื้อไม่ได้รับบริการที่ดีจากสถานบริการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม โรงพยาบาลหรือสถานบริการสาธารณสุขควรให้บริการต่อผู้หญิงติดเชื้อให้มีมาตรฐานเหมือนคนไข้ทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

สวาทรี เทียนชัย. 2539. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจทำแท้งของหญิงตั้งครรภ์ที่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอดส์ครั้งแรก ใน 6 จังหวัดภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Anderson VA. 1997. The Placental Barrier to Maternal HIV Infection. *Obstet Gynecol Clin North Am.* 24(2) : 797-820.

HIV and AIDS in Thailand. 2002. *AIDS in Thailand*. Available : <http://www.avert.org/aidsthai.htm>.

Blakeslee, Deniss. 2001. Mother-to-Child Transmission of HIV. *The Journal of the American Medical Association*. Available : <http://www.ama-assn.org/special/hiv/newsline/briefing/mother.htm>.

Gray, Alan and Sureeporn Punpuing. 1999. *Gender, Sexuality and Reproductive Health in Thailand*. Institute for Population and Social Research, Mahidol University.

Preble, Elizabeth A. and Ellen G. Piwoz. 2001. *Prevention of Mother - to-Child Transmission of HIV in Africa: Practical Guidance for Programs*. Support for Analysis and Research in Africa Project, Academy for Education Development, Washington, D.C.

U.S. Census Bureau. 2000. *HIV/AIDS Profile: Thailand*. International Program Census, Population Division, HIV/AIDS Surveillance Data Base, Available : <http://www.census.gov/ipc/www/hivaidn.html>.